

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

Του Ανδρέα Γ. Μπουντουβή, Πρύτανη ΕΜΠ, για τον Θεμιστοκλή Ξανθόπουλο

Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο αποχαιρετά μια σπουδαία ακαδημαϊκή προσωπικότητα με σημαντική και πολύπλευρη προσφορά στο Ίδρυμα, στη διδασκαλία, την έρευνα, τη διοίκηση, την ανάπτυξη. Από κορυφαίες θέσεις, του Πρύτανη, την εξαετία 1997-2003, και του Προέδρου της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών για δύο διετείς θητείες.

Ο Θεμιστοκλής Ξανθόπουλος είχε μια εξαιρετική εκπαιδευτική διαδρομή η οποία περνάει από το Βαρβάκειο Πρότυπο Σχολείο, τη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ και καταλήγει στην Εθνική Σχολή Μηχανικών της Τουλούζης στη Γαλλία με σπουδές και διδακτορικό στην Υδραυλική Μηχανική. Ξεκίνησε την ακαδημαϊκή του καριέρα στην Ελλάδα το 1965 ως Υφηγητής, μετά Έκτακτος Καθηγητής και Τακτικός Καθηγητής της Υδραυλικής στην Πολυτεχνική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και μετακινήθηκε στο ΕΜΠ το 1975. Καθηγητής Υδρολογίας και Υδραυλικών Έργων από το 1975 μέχρι την αφυπηρέτησή του το 2004, Διευθυντής του Εργαστηρίου Υδρολογίας και Υδατικών Πόρων και Διευθυντής του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Επιστήμη και Τεχνολογία Υδατικών Πόρων» από ιδρύσεως των. Ύστατος ακαδημαϊκός του τίτλος αυτός του Ομότιμου Καθηγητή της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ.

Ο Θεμιστοκλής Ξανθόπουλος υπήρξε ηγέτης και εργάτης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Συνδύασε τη σύλληψη, το σχεδιασμό και την υλοποίηση έργου για το Πολυτεχνείο με σκληρή δουλειά και με οπλοστάσιο την ισχυρή προσωπικότητα, την εξαιρετική επιστημονική συγκρότηση, τη μεγάλη διοικητική εμπειρία, την σε εύρος και βάθος καλλιέργεια και τη συνεχή αναζήτηση, το πάθος για την επίτευξη μετρήσιμου, ποιοτικού και βιώσιμου αποτελέσματος, το μέτρο, την ευγένεια, τη σεμνότητα και κυρίως το παράδειγμα. Ένας συνδυασμός ο οποίος ενισχύει τη διάθεση συμπόρευσης και προσφοράς συνεργατών, στον στενότερο και ευρύτερο χώρο δράσης του, που περιλαμβάνει ακαδημαϊκό προσωπικό, προσωπικό υπηρεσιών και φοιτητές οι οποίοι ήταν το πρώτο μέλημά του. Επίσης, δημιουργεί συναινέσεις χωρίς εκπτώσεις και ίσως το πλέον σημαντικό: Διεγείρει και απελευθερώνει δημιουργικές δυνάμεις, αυτές που για να συνεισφέρουν στην κοινή προσπάθεια χρειάζεται να πεισθούν ότι ο πρώτος ταγός, ο Πρύτανής τους, έχει χαράξει, με σοβαρότητα, σχέδιο,

προσήλωση και αποφασιστικότητα την επίτευξη δύσκολων και μεγάλων στόχων και συνεπώς η δουλειά και η επένδυση στην καλή προοπτική θα έχουν αντίκρισμα στην ανάπτυξη του Ιδρύματος. Αυτό, το τελευταίο είναι κατά τη γνώμη μου η πεμπτούσια της πρυτανείας Ξανθόπουλου που άφησε εποχή.

Είναι οφειλή στη μνήμη του η συγκεκριμένη αναφορά στο έργο του, έστω με σταχυολόγηση.

- Πιστώνεται το σημαντικό έργο της θεσμικής, διοικητικής και λειτουργικής ανασυγκρότησης του ΕΜΠ, ήτοι αναδιοργάνωση και αποτελεσματική λειτουργία των Οργάνων και Υπηρεσιών βάσει πρότυπου Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας, ο οποίος υπήρξε υποδειγματικός και αποδεικνύεται ιδιαίτερα ανθεκτικός στο χρόνο.

- Επεδίωξε συστηματικά από το 1998 την καθιέρωση του integrated master, κάτι που ευδοκίμησε 20 χρόνια αργότερα.

- Κλήθηκε να διαχειριστεί μια κρίση το διάστημα 1999-2001, που προκλήθηκε εξαιτίας της εφαρμογής μιας μεταρρύθμισης που κλόνιζε τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κατόρθωσε να κατευνάσει τη μεγάλη αναταραχή με ουσιαστικό διάλογο, αλλά και την επεξεργασία τεκμηριωμένων θέσεων επί των ζητημάτων που ήταν τότε στο προσκήνιο. Έργο το οποίο βασίσθηκε σε γνώσεις, εμπειρία και βαθιά μελέτη των παραμέτρων της τότε μεταρρύθμισης.

- Ίδρυσε πολυδύναμες μονάδες για τα έργα συντήρησης των Σχολών

- Επεδίωξε τη μεθοδική ωρίμανση τεχνικών μελετών και υπερ-απορρόφηση κονδυλίων για υποδομές

- Ενίσχυσε τον διαχειριστικό εξορθολογισμό μέσω της Εταιρίας Ανάπτυξης και Διαχείρισης

Περιουσίας του ΕΜΠ

- Πιστώνεται με την υποχρεωτική εισαγωγή μαθημάτων πληροφορικής από τα πρώτα εξάμηνα σπουδών και την ίδρυση κεντρικών υπολογιστικών μονάδων στις Σχολές

- Έκανε αυτοπροσώπως τακτικές επιθεωρήσεις στις αίθουσες διδασκαλίας για την τήρηση του προγράμματος διδασκαλίας. Υπήρξαν παροιμιώδεις οι ευγενικοί τηλεφωνικοί αιφνιδιασμοί αναφορικά με την παρουσία του ακαδημαϊκού προσωπικού στο χώρο εργασίας του.

Ο ακάματος, εμβριθής και ικανότατος Θ. Ξανθόπουλος δεν υπήρξε μόνο εξάιρετος ακαδημαϊκός πολίτης αλλά και διακεκριμένος λειτουργός της δημόσιας διοίκησης, ως Γενικός Διευθυντής της ΔΕΗ (1989–1993) και Υφυπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (2004–2009).

Ακόμη και όσοι έχουν ζήσει από κοντά και για πολύ χρόνο τον εκλιπόντα – δεν είμαι ένας από αυτούς – αξίζει να διαβάσουν το magnum opus με κύριο τίτλο Ρέκβιεμ με Κρεσέντο – με δηλωτικό ερωτηματικό στο τέλος -- και τίτλο που εμφιλοχωρεί τον «Homo sapiens – ο τελευταίος του γένους των ανθρώπων». Ένα έργο που έλκει την καταγωγή του από – και χρησιμοποιώ δικά του λόγια – τη συμμετοχή σε ομάδες εθελοντών χωρίς πολιτικές δεσμεύσεις, με στόχο την ταπεινή συμβολή στην αντιμετώπιση της εθνικής και παγκόσμιας οστεοπόρωσης και στον απεγκλωβισμό από το άθλιο πρότυπο του μονοδιάστατου homo economicus – consumptor. Αυτό το έργο είναι το μανιφέστο του, η «θεωρία» που υπήρξε εργαλείο πράξης του Θεμιστοκλή Ξανθόπουλου και αναδεικνύει, παρά τις όποιες σοβαρές διαφωνίες μπορεί να εγείρονται, κάτι στοιχειώδες αλλά σημαντικό: ότι το έργο, η δημιουργία χρειάζονται έρμα και καύσιμο. Είχα την τύχη να είναι ο επισκέπτης μου της Πέμπτης, από τότε που έγινα Πρύτανης. Η ευγένειά του, η διακριτικότητά του και το πάθος του για προσφορά στο ΕΜΠ ήταν συγκινητικά. Μαζί με αυτά, υπήρχε αυτό το διεισδυτικό βλέμμα, το φωτεινό χαμόγελο, η γλώσσα του σώματος, η οικονομία του λόγου και η απέριτη αρχοντιά που τον καθιστούσαν απολαυστικό συνομιλητή και πολύτιμο σύμβουλο επί δύο χρόνια. Ήλπιζα για περισσότερα... η ξαφνική του απώλεια έφερε μεγάλη λύπη. Στις συζητήσεις μας με εξέπληξε ο ενθουσιασμός του για το νόημα και το αντίκρισμα της χειραφέτησης – η αναγκαιότητα για χειραφέτηση μου φάνηκε ως το απόσταγμα της πολύχρονης αναζήτησής του. Ήξερα βέβαια ότι ο συνομιλητής μου ήταν άνθρωπος με αρχές και αξίες αν και του άρεσε να δηλώνει «Εγώ δεν έχω πολλές αρχές στη ζωή μου. Έχω πολύ λίγες αλλά αυτές που έχω τις τηρώ».

Η μεγάλη οικογένεια του ΕΜΠ, πενθεί την απώλεια του Πρύτανη Θεμιστοκλή Ξανθόπουλου και αναγνωρίζει το σπουδαίο έργο του που έχει συνεισφέρει σημαντικά στη διαμόρφωση του Πολυτεχνείου του 21^{ου} αιώνα και είναι υπόδειγμα και οδηγός για το μέλλον. Συλλυπούμεθα τη σύζυγό του Θάλεια και την κόρη του Ελένη και τους οικείους του. Ελπίζουμε ότι η δική μας αγάπη, σεβασμός και τιμή στον άνθρωπό σας, που αποτυπώνεται και στο βιβλίο συλλυπητηρίων της Πρυτανείας, θα είναι βάλσαμο στον πόνο σας και ισχυροί δεσμοί δικοί σας με το Ίδρυμα που τόσο αφοσιωμένα υπηρέτησε.

Αιωνία η μνήμη σου Θεμιστοκλή Ξανθόπουλε. Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, ευγνωμονούν, κλίνει το γόνο και σε ασπάζεται.